

TARIX FANLARINI O'QITISHDA INTERFAOL USULLAR

Hasanova Qunduz Bo'ronovna

Buxoro viloyati, Qorako'l tumani 23-maktab o'qituvchisi

Annotatsiya. *Ushbu maqolada ta'lim tizimida interfaol usullar vaularning ta'lim tizimidagi o'rni, foydalanish texnologiyalari va ta'lim tizimiga joriy qilish keltirilgan.*

Tayanch tushunchalar: *interfaol, Elektivlik, Individuallik, texnologiya, trening, munozara.*

Аннотация. *В данной статье представлена роль интерактивных методов в системе образования, использование технологий и их внедрение в систему образования.*

Опорные понятия: *интерактив, Избирательность, Индивидуальность, технология, обучение, дискуссия.*

Abstrakt. *This article presents the role of interactive methods in the education system, the use of technology and their implementation in the education system.*

Supporting concepts: *interactive, selectivity, individuality, technology, learning, discussion.*

Interfaol ta'lim - bu o'qituvchi va o'quvchilarning dialogga asoslangan o'zaro munosabatlarining murakkab jarayoni. Muloqotda ishtirok etish nafaqat tinglash, balki eshitish, nafaqat gapirish, balki tushunish qobiliyatini ham talab qiladi.

Interfaol usullar o'qituvchining o'zi kabi juda ko'p tayyorgarlikni talab qiladi: ma'lumot, tarqatma materiallar, dars jihozlari va talabalarni tayyorlash, ularning hamkorlikka tayyorligi, o'qituvchi tomonidan tavsiya etilgan qoidalarga rioya qilish. O'quv faoliyati jarayonida qobiliyatlar namoyon bo'ladi, mustaqillik va o'zini o'zi tashkil qilish qobiliyati rivojlanadi, suhbat o'tkazish, mazmunli muhosilarni izlash va topish qobiliyati, ya'ni bola nafaqat bilim tizimini oladi, balki o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini rivojlantiradi. ta'lim va aloqa sohasidagi asosiy kompetensiyalar to'plami.

Bunday o'qitish usullari juda samarali, chunki ular yuqori darajadagi motivatsiyaga, o'qitishning maksimal individualligiga yordam beradi va o'quvchilarning ijodkorligi va o'zini o'zi anglashi uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Talabalar bilimlarni mustaqil, ongli ravishda, o'rganishning har bir bosqichini boshdan kechirgan holda o'zlashtirgani uchun materialning o'zlashtirilishi kuchliroqdir.

Interaktiv ta'lim prinsiplari:

- Individuallik;
- Moslashuvchanlik;
- Elektivlik;
- Kontekstli yondashuv;
- Hamkorlikda rivojlanish;
- Faol ta'lim usullaridan foydalanish;

Bu o'quvchilarga o'zlarining kuchli tomonlarini, qobiliyatlarini his qilishlariga imkon beradigan interfaol usullardir. Bolalarda o'z-o'zini hurmat qilish va o'ziga ishonch hissi ortdi. O'zaro hurmat, boshqa odamlarning fikri va harakatlariga bag'rikenglikni rivojlantirish juda muhimdir. Jamiyatda xushmuomalalik, odamlar bilan muloqot qilish, muzokaralar olib borish, murosaga kelish, jamoada ishlash kabi fazilatlar juda qadrlanadi.

Muammoli ta'limning eng mashhur shakli bu munozaradir.

Muhokama interfaol o'qitish usuli sifatida, lotin tilidan tarjima qilingan. "Muhokama" tadqiqot yoki tahlilni bildiradi. Tarbiyaviy munozara guruhda fikr, mulohazalar, fikr almashish bilan birga muayyan muammoni yo'naltirilgan, jamoaviy muhokama qilish deb ataladi.

Har bir bosqichni izchil ko'rib chiqish quyidagi xususiyatlarni ajratib ko'rsatishga imkon berdi. Orientatsiya bosqichi munozara ishtirokchilarining muammoning o'ziga, bir-biriga moslashishini o'z ichiga oladi, bu muammoni, muhokama maqsadlarini shakllantirish imkonini beradi; muhokama qilish qoidalarini belgilaydi. Baholash bosqichida munozara ishtirokchilari so'zga chiqadi, paydo bo'lgan savollarga javoblari, g'oyalar, takliflarning maksimal miqdorini to'plash, o'qituvchi tomonidan muhokama mavzusidan chetga chiqishning shaxsiy ambitsiyalarini bostirish. Konsolidatsiya bosqichi muhokama natijalarini tahlil qilish, fikr va pozitsiyalarni muvofiqlashtirish, qarorlarni birgalikda shakllantirish va ularni qabul qilishdan iborat.

Golubkova O.A., Kefeli Quyidagi munozara turlari ajratiladi:

1) mavzuli muhokama - muhokama qilinadigan masalalar dars mavzusi bilan bog'liq;

2) biografik munozara - ishtirokchining shaxsiy o'tmish tajribasiga qaratilgan;

3) o'zaro munozara - "bu erda va hozir" rivojlanadigan munosabatlarning tuzilishi va mazmuni, masalan, guruhning o'zaro ta'siri sharoitida muhokama qilinganda.

Munozara turini o'qituvchi o'zi oldiga qo'ygan vazifalariga qarab tanlaydi, har xil turdagi munozaralarning kombinatsiyasi mumkin.

T.A. Polkovnikova darsning maqsad va vazifalaridan kelib chiqib, quyidagi munozarâ turlaridan foydalanishni taklif qiladi: klassik munozaralar, ekspress munozaralar, matnli muhokamalar, muammoli bahslar, rolli bahslar, davra suhbatlari, Akvarium, Liberal klub.

Muhokama jarayonida bir qator tadqiqotchilar (T.A.Polkovnikov, M.V.Klarin, O.Petunin) fikriga ko'ra, bu imkoniyat eng to'liq ifodalangan:

- real hayot muammolarini simulyatsiya qilish;
- o'quvchilarda tinglash va boshqalar bilan muloqot qilish qobiliyatini rivojlantirish;
- ko'pgina muammolarga xos bo'lgan echimlarning noaniqligini ko'rsatish;
- real vaziyatlarni tahlil qilishga, asosiyni ikkinchi darajalidan ajratishga o'rgatish.

Shunday qilib, muhokama har qanday muammo bo'yicha mavjud nuqtai nazarlarning xilma-xilligini ochib beradi, ularning har birini har tomonlama tahlil qilishni boshlaydi, muayyan muammo bo'yicha muhokamada har bir ishtirokchiga o'z nuqtai nazarini shakllantiradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Zunnunov A, Hotamov N "Adabiyot o'qitish metodikasi" T.,1992
2. Yo'ldoshev J va boshqalar Interfaol ta'lim sifat kafolati.-T.,2008
3. Z.Salohiddinova Boshlang'ich sinf o'quvchilarida aqliy tarbiyani shakllantirish yo'llari . BMI